

„Zpráva o obchodování s lidmi“ Ministerstva zahraničních věcí USA za rok 2004

Dne 1. června byla zveřejněna v pořadí již pátá „Zpráva o obchodování s lidmi“ amerického Úřadu pro monitoring a potírání obchodu s lidmi.

Česká republika je ve zprávě za rok 2004 zařazena do první kategorie, tedy do kategorie zemí, které „zcela naplňují minimální standardy pro boj proti obchodování s lidmi“ (v této skupině je kromě ČR ještě dalších 24 států, např. Francie, Dánsko, Itálie, Kanada, Německo, Rakousko, Nizozemí, Polsko atd.). Státy do skupin nejsou rozděleny podle toho, zda se na jejich území obchodování s lidmi vyskytuje či nikoliv, jelikož touto formou moderního otroctví je zasažen de facto celý svět, nýbrž podle toho, jaká opatření státy v boji proti obchodu s lidmi činí, přičemž nezbytná jsou opatření v oblasti represe, prevence i ochrany a péče o oběti obchodu s lidmi.

Podle zprávy dosáhla Česká republika v boji proti obchodování s lidmi značného pokroku, který USA intenzivně sleduje. Pozitivně je hodnocena především změna trestního zákona, která zavedla trestnost všech forem obchodu s lidmi, včetně nucené práce, Program podpory a ochrany obětí obchodu s lidmi, při kterém Ministerstvo vnitra spolupracuje s nevládními organizacemi a který se jako velmi efektivní ukazuje nejen při ochraně lidských práv obětí, ale i pro trestní řízení proti pachatelům, řadu preventivních a osvětových aktivit zaměřených na skupiny obyvatel zaměřené na ohrožené skupiny obyvatel (např. mladé ženy), zákazníky komerčních sexuálních služeb i na širokou veřejnost i systematické vzdělávání státních zaměstnanců (policistů, státních zástupců) v problematice obchodu s lidmi.

Oblastí, ve které by se ČR měla zlepšit, je relativně nízký počet pachatelů odsouzených za obchod s lidmi a poměrně nízké tresty, které jsou těmto pachatelům ukládány soudy.

Některá z opatření ČR byla dokonce zařazena do kapitoly „International Best Practices“, tedy do těch aktivit jednotlivých zemí, která jsou dávana za příklad zemím ostatním. Konkrétně se jedná o zřízení specializovaných webových stránek na policejním intranetu, které jsou na obchod s lidmi zaměřeny a kde jsou policistům přístupné veškeré informace o obchodu s lidmi, včetně např. aktuálních trendů nebo návodů k identifikaci obětí obchodu s lidmi.

Celé znění zprávy je k dispozici na www.state.gov/g/tip.

Následující text je výňatkem části zprávy, která se týká České republiky.

ČESKÁ REPUBLIKA

Česká republika je zdrojovou, tranzitní a cílovou zemí pro ženy a děti, oběti obchodování s lidmi, nelegálně přivezené z Ukrajiny, Ruska, Běloruska, Moldávie, Litvy, Rumunska, Bulharska, Slovenska, Číny a Vietnamu především za účelem sexuálního zneužívání. České oběti obchodování a ty, které Českou republikou projíždějí, jsou dopravovány do západní Evropy a Spojených států amerických, někdy přes třetí země. Vnitrostátní obchodování s lidmi se objevuje v oblastech s nízkou zaměstnaností a směřuje do okolí Prahy a oblastí sousedících s Německem a Rakouskem. Ženy

romského původu jsou nejrizikovější skupinou obětí vnitrostátního obchodování s lidmi a téměř vždy jsou prodávány osobou, s níž jsou v příbuzenském poměru, či osobou, která jim byla známa.

Vláda České republiky zcela splňuje minimální standardy pro eliminaci obchodování s lidmi. V roce 2004 vláda ČR posílila legislativu potlačující obchodování s lidmi a svůj pilotní program pro pomoc obětem obchodování s lidmi přeměnila na celonárodní, vládou financovaný program. Zatímco statistiky o vymahatelnosti práva v této specifické oblasti se během sledovaného období (od poslední zprávy) zlepšily, tresty udělené obchodníkům s lidmi zůstaly nízké.

Stíhání

Policie ČR zvýšila svou schopnost vyšetřovat případy a usvědčovat pachatele obchodování s lidmi ve sledovaném období, avšak celkový počet případů předaných k soudnímu stíhání na základě zákonů potírajících obchod s lidmi zůstal nízký a vynesené rozsudky zůstaly mírné. Novelizace trestního zákona platná od listopadu 2004 zakázala všechny formy obchodování s lidmi včetně zneužívání pracovní síly a vnitrostátního obchodování s lidmi. Maximální trestní sazba pro pachatele byla zvýšena z 12 na 15 let s minimální sazbou dva roky nepodmíněně. V roce 2004 české úřady vyšetřovaly 30 jednotlivců podezřelých z trestné činnosti obchodování s lidmi a 19 jich bylo stíháno. Soudní orgány shledaly vinnými 12 pachatelů obchodování s lidmi, o sedm více než v roce 2003. Z těchto dvanácti osob tři obdržely nepodmíněné tresty vězení v délce trvání od tří do pěti let a devět jich obdrželo podmíněné tresty. Do výcvikových a učebních plánů pro policejní složky byly zahrnuty části o obchodu s lidmi a nová policejní intranetová stránka poskytuje informace rozšiřující povědomí o této trestné činnosti. Ačkoliv žádný státní úředník nebyl obžalován ani obviněn ze spolupodílnictví na obchodu s lidmi, stále se objevují podezření ze zapojení příslušníků cizinecké a pohraniční policie na zprostředkování nelegálních přechodů hranic. V roce 2004 spolupracovala Česká republika na vyšetřování případů obchodování s lidmi s Německem, Slovenskem, Rakouskem, Polskem a Ukrajinou.

Ochrana

Česká vláda v minulém roce pokračovala ve zlepšování ochrany a pomoci obětem obchodování s lidmi. V listopadu 2004 byl modelový program na podporu a ochranu obětí obchodu s lidmi rozšířen na stálý, vládou subvencovaný program, který je otevřen všem obětem, českým i pocházejícím ze zahraničí. Tento program zahrnuje úzkou spolupráci mezi vládou a neziskovými organizacemi a zaručuje obětem třicetidenní dobu na rozmyšlenou, kdy je poskytována krizová intervence a oběť zvažuje, zda bude spolupracovat při stíhání jejich obchodníků. Od ledna 2004 do ledna 2005 se do programu zapojilo 14 obětí obchodování s lidmi včetně jedné osoby zneužívané k nucené práci. Mnoho obětí volí možnost vstupu do procesu žádosti o azyl, který jim umožňuje zlegalizovat jejich pobyt na území České republiky, dokud jejich případy nebudou uzavřeny, což je proces trvající měsíce až roky. Vláda poskytuje obětem obchodu s lidmi a potenciálním obětem žádajícím o azyl ubytování spolu s dalšími rizikovými skupinami v chráněných azylových centrech, aby zabránila nežádoucímu styku s obchodníky s lidmi. Vláda poskytla finanční prostředky několika neziskovým a mezinárodním organizacím na poskytování přístřeší a péče obětem obchodu s lidmi. Dvě z nejdůležitějších českých organizací v roce 2004 poskytly přístřeší 68 osobám.

Prevence

Ministerstvo vnitra ČR v současné době spolupracuje s Mezinárodní organizací pro migraci na přípravě kampaně, jejímž cílem je snížit poptávku mezi klienty komerčních sexuálních služeb poskytovaných v česko-německých příhraničních oblastech. Nezisková organizace s finančním přispěním vlády zorganizovala kampaň na zvýšení povědomí nebezpečí obchodování s lidmi mezi rizikovými skupinami osob ve školách a azylových centrech. Ministerstvo zahraničních věcí ČR pokračovalo v uplynulém roce v poskytování informací o obchodování s lidmi žadatelům o česká víza z identifikovaných zdrojových zemí obchodu s lidmi. Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR nadále vyvíjel osvětovou činnost ve školách. Kromě českého Národního akčního plánu na potírání obchodu s lidmi přijatého v roce 2003, česká vláda v červenci 2004 přijala plán boje proti sexuálnímu zneužívání dětí.